

ŠTATEL - rosnim, pogledite na številke
Vaša na 116 E. 17th St. N.Y. 10036
splošne. Eriam Gosale
je list V. 13003-10
imeti nar. 13003-10

GLAS NARODA

Líst slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 2 — Štev. 2

NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 4, 1944 — TOREK, 4. JANUARJA, 1944 VOLUME LII. LETNIK LII.

RDEČA ARMADA NA POLJSKI MEJI

Rdeča armada je včeraj dospela 7 milj do poljske meje, ko je zavzela Olevsk, ostale prednje straže pa so najbrže že onstran poljske meje. Severni del Vatutinove tančne in kavalerijske armade, ki šteje 500,000 mož, je včeraj napredoval 7 milj ob Kijev-Variava železnici.

Nad 6000 Nemcev je obležalo na bojišču in rdeča armada se je neovirano valila proti zapadu. Več sto Nemcev se je podalo; cele sotnije so pometale od sebe orožje in se podale rdeči armadi. Polnočno poročilo ruskega vrhovnega poveljstva pravi, da je ta nemški poraz največji po Stalingradu.

Velikanske zaloge vojnega materijala so padle Rusom v roke.

Maršal Stalin je v posebnem dnevnem povelju naznanil zavzetje Novograda Volinskega, ki je važno križišče železnice in cest, 15 milj od poljske meje in 127 milj zapadno od Kijeva. General Vatutin je včeraj osvojil 170 mest, trgov in vasi.

Južni del Vatutinove armade je presegal Kazatin-Zaškov in Kazatin-Uman železnici, ki služita za zalaganje južne nemške armade. Moskva poroča, da se je rdeča armada približala Varašv-Odesa železnici na 35 milj.

Na baltiški fronti je armada generala Bagramiana vplenila 70 lokomotiv severno od Nevela ter prodira proti letski meji.

V svojem prodiranju proti Poljski na 60 milj dolgi fronti je rdeča armada zavzela Džerdžink, Emilčeno in Baranovko. Poročilo iz Moskve pravi, da sta pri Emilčnu 2 sotniji 400 mož prešli na stran rdeče armade.

General Vatutin, ki je zavzel Harkov in je osvobodil Kijev, je popeljal svojo armado že 760 milj od Stalingrada. Berlin pa je še oddaljen 600 milj proti zapadu, Rusi pa napredujejo po 10 do 15 milj na dan.

Na južni fronti Rusi pritiskajo proti Rumunski ter so od-

Nemci skušajo si priboriti dalmatinske otoke

Naciji trdijo, da so zavzeli otok Mljet

London, 3. jan. — Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj podalo poročilo, ki trdi, da so nemške čete zavzele otok Mljet ob dalmatinski obali.

Otok Mljet je oddaljen približno 15 milj od otoka Korčula, katerega so Nemci zavzeli pretekli teden, kakor trdijo njih poročila. Sedaj, pravi dalje nemško poročilo, so nemške pomorske sile pričele obstreljevati otok Logosta, ki leži med Korčulo in Mljetom.

Nemci hočejo očitno s svojo pomorsko kampanjo zavzemanja otokov ob dalmatinskem oziroma jadranskem obrežju doseči to, da odrežejo partizane od zaveznških baz, odkoder so dozdaj mogli dobivati pomoč, po katero so sami hodili s svojim zasilnim brodom.

INVAZIJSKE PRIPRAVE V DALMACIJI

Depeša iz Budimpešta, poslana listu "Aftontidningen" v Stockholmu, se glasi, da je bilo v Belgradu rečeno, da se vrše v južni Dalmaciji priprave za invazijo.

Priprave za zaveznško invazijo, pravi isto poročilo, so v teku tudi na raznih jadranskih otokih.

Partizansko poročilo navaja, da so Titove čete v Hercegovini v ofenzivi in ravnotako vodijo ofenzivno bojevanje v Sandžaku ter v Črni gori.

Hrvaški terorist obsojen po ljudskem sodišču

Radio Svobodna Jugoslavija poroča, da je bil obsojen na smrt Marko Bačić, ustaški terorist, ki je priznal, da je sam ubil 40 oseb. Bačić je tekom obravnave izpovedal, da je pripadal ustaški klikki, katera je bila odgovorna za masaker v katerem je bilo ubitih 1500 Srbov v Bosni in Hercegovini.

Mihajlovičevi četniki napadajo osvobodilne čete

Vesti, ki navajajo, da je bila prerezana železniška proga med Rumo in Vrdnikom, kakih 35 milj severozapadno od Belgrada, obenem obelodanjajo, da je bilo ob progi blizu Prija pobitih 76 četnikov. Proga je bila na tem kraju razdejana in četniki so se morali umakniti. Istotako so se morali partizani boriti proti obojim, Nemcem in četnikom v predelju Sandžaka, katerega so že precej dobro očistili sovražnikov. Kot je razvidno iz poročila radija Svobodna Jugoslavija, se odnošaji med borci maršala Tita in četniki Mihajloviča, ki je vojni minister vlade kralja Petra, niso nič izboljšali in iz vesti o bojih je soditi, da se Mihajlovičevi vojniki bojujejo proti partizanom.

Železnica med Celovcem in Mariborom razdejana

Po vesteh radija Svobodna Jugoslavija je razvidno, da so slovenski gerilci razbili progo pri Dravogradu, na železniški črti med Celovcem in Mariborom. Pri Beli je bilo ubitih večje število nemških vojakov in partizani so dobili mnogo materijala.

Novo mesto oblegano

Po zadnjih vesteh o bojih v Sloveniji je rečeno, da slovenski borci oblegajo močno nemško garnizijo v Novem mestu.

Grški lutkarji izgubili državljanstvo

London, 3. jan. — Grški kralj Jurij je podpisal dekret, po katerem je odvzeta pravica državljanstva, kakor tudi vojaške in druge časti trem bivšim po Nemcih imenovanim premijerjih Grčije. Vsi ministri, ki so služili v njihovih kabinetih, bodo enako izgubili grško državljanstvo. Imenovani trije so: gen. George Tsolakoglu, prof. Constantine Legothopoulos in John Rhalps, bivši politik in privrženec stranke konservativcev.

JOSIP VIDMAR, VODITELJ SLOV. NARODNE OSVOBODILNE FRONTE

Na sliki je Josip Vidmar, predsednik Upravnega sveta Slovenske Osvobodilne fronte. Fotografija je bila napravljena v Šveici, ko je Vidmar potoval iz Jugoslavije v Francijo. Slika je napravljena leta 1939. Zdenko Sajović, ki je tedaj živel v Franciji, sedaj pa je v New Yorku, kjer je zaposlen v uradu za vojne informacije. Fotografija je bila napravljena v Šveici, ko je Vidmar potoval iz Jugoslavije v Francijo. Klišej nam je iz prijaznosti posodil Združeni odbor Jugoslovanskih Amerikancev.

ČESTITKE IZ MOSKVE NA "GLAS NARODA"

Iz Moskve smo prejeli naslednje novoletno voščilo:

"Voščimo srečno Novo leto! Prepričani smo, da bo leto 1944 leto končnega poraza Hitlerjeve Nemčije.

Vseslovanski odbor."

daljeni 20 milj od Vinice ob Kijev-Zmerinka železnici. Vinice so Nemci zelo utrdili in leži ob gorenjem toku Buga.

EKSPLOZIJA POGREZNILA RUŠILCA OB NEWYORŠKEM OBREŽJU

New York, 4. jan. — Včeraj je bil med Sandy Hook in Rockaway Pointom potopljen ameriški rušilec, na katerem se je pripetila eksplozija, ki je zahtevala več žrtev, število katerih pa še ni bilo objavljeno.

Mornariške oblasti so objavile dozdaj le število ranjenih mornarjev. Smatra se, da je štela posadka rušilca okrog 200 do 230 mož in od teh jih je 108 ranjenih, šest težko ranjenih; kakih 55 mož je ostalo neposkodovalih, glede usode ostalih pa še ni podanega nič uradnega. Rušilec, katerega ime ni bilo objavljeno radi vojne cenzure, se je ravno pripravljaj, da odplove iz pristana, ko se je pri petila nenadno na njem prva eksplozija, ki je bila tako močna, da jo je bilo čuti 30 milj daleč in v Brooklynu ter v Queensu so popokale šipe na oknih od silnega pritiska zraka, ki ga je povzročila razstrelba. Koliko eksplozij je sledilo tej ni natančno dognano, toda nekateri očividci pravijo, da so bile nadalje razstrelbe, ki jih je bilo slišati najbrž samo poki 40 milimetrskih krogel, ki so eksplodirale spričo sile glavne eksplozije.

Mornarica ni obelodanila dozdaj vzroka eksplozije in podano ni bilo niti ime poveljujočega kapitana ali častnika, kar bi značilo, da je najbrž našel smrt v razstrelbi.

CIO za odpravo nezaposljenosti in bede po vojni

Washington, 3. jan. — Odbor za industrijsko organizacijo (CIO) pripravlja apel, ki bo naslovljen v bistvu na vse liberalne farmerje, poslovne ljudi, trgovce ter na razne neunijske skupine in podjetja z željo, da se vsi ti posamezniki in skupine zavzemajo za po-vojni program, ki bo odpravil nezaposlenost in bedo v tej deželi.

O tem programu, ki je bil prvič obelodanjen tekom radijske diskuzije preteklo nedeljo po omrežju NBC, je opozicija takoj izjavila mnenje, da bo na letel na odpor pri industrijalnih magnatih in pri večjih industrijskih sploh.

Organizacija CIO zahteva v tem svojem programu za vsakega posameznika v naši deželi sledeče pravice in privilegije:

1. Delo ali službo z unijsko plačo, pa bodisi na farmi, v industriji ali pa v profesiji.
2. Človeka vreden dom ali stanovanje, ki bo dostojno o-premljeno.
3. Dobro hrano, zadostno obleko in obuvalo ter zdravniško oskrbo.
4. Zadostno šolsko izobražbo za otroke in mladino, ki naj ima enakovredne prilike za zdrav razvoj in srečno življenje.

menilo, da bo ostalo na cesti od osem do petnajst milijonov delavcev.

CIO je proti taki ekonomiji v povojni dobi in zato urgira vse skupine v industriji ter gospodarstvem svetu, da se zavzamejo zato, da bodo ljudje po vojni zaposleni, ker s tem se bo pomagalo deželi hitreje na noge, kajti kadar delavec in farmer dobro zaslužita ali vsaj dobivata stalne dohodke in plačo, takrat je vsa dežela na dobri ekonomski podlagi. Trgovci enako beležijo najboljše čase takrat, kadar ima delavec v splošnem zaslužek.

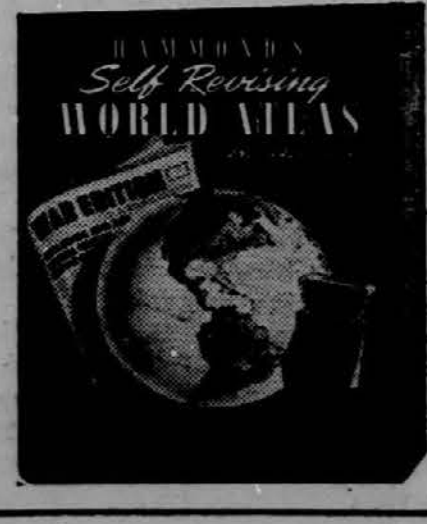
ekom razgovora o programu CIO je bil ožigossan poiskus nekaterih elementov, ki hočejo vplivati na vojake naše armade, da bi gledali sovražno na delavstvo. Vojaki, ko bodo prišli domov, bodo morali tudi nazaj na delo in v službe ter pričeti normalno življenje — kdo drug, če ne delavske unije, poiskuje sedaj, da bodo imeli vsaj delno zagotovitev normalnega življenjskega obstanka po končani vojni. Delavstvo stoji na strani naših vojakov ne samo v času vojne, ampak misli tudi na bodočnost naših vojakov.

NOVA IZDAJA Hammondov SVETOVNI ATLAS

V njem najdete zemljevide vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti našim poročilom.

Zemljevidi 50 v barvah. Cena 50 centov

Naročite pri: "G L A S U NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

Kako je v Jugoslaviji

Napisal Victor Bienstock

Medtem, ko prepri in prerokanje glede političnih vprašanj Jugoslavije še vedno naraščajo, pripovedujejo poročila iz partizanskih virov, da je Titova vlada začela širno Jugoslavije ustanovljati svojo domačo lokalno administracijo.

Cenijo, da obsega osvobodeno ozemlje zdaj že svoji dve tretjini vse Jugoslavije, in da je nemška pozicija močno podobna položaju Japoncev na Kitajskem.

Nemci imajo zares pod svojo popolno kontrolo le čisto ozke predele ozemlja, ki se kakor dolgi prsti stezajo v notranjost dežele vzdolž najvažnejših prometnih linij. Zemljevid severnega dela dežele bi pokazal osvobodeno ozemlje kot nekakšne otoke različne velikosti, katere potem dele druge od drugih posamezni deli od Nemcev kontroliranega ozemlja.

V teh svobodnih otokih pa so zdaj začeli ustanovljati ljudske odbore, ki so izvoljeni kot mestne in vaške občinske oblasti. Pod partizansko vlado imajo ženske prvič v svoji zgodovini volilno pravico. Vse kar ukrenejo ti odbori, je odobreno ali ovrženo na splošnih razpravah, katerih se udeležujejo vsi volilci ... nekako tako kot mestni zbori v New England.

Velik je napor, katerega delajo v smeri iztrebljenja nepismenosti pri odraslih ljudeh — partizanski viri trdijo, da je uspeh te kampanje jako velik. Dosegli so precej tudi v krajih, v katerih je bilo prej do 60% nepismenosti.

Dobro informirani krogi trde da so Titove armade zdaj organizirane v približno 30 divizij, katerih skupno število moštva znaša do morda 300.000 mož. K temu pa je treba prišteti še raztresene posamezne čete gerilskih skupin v vsej deželi. V

Vse politične stranke prepovedane v Argentini

Buenos Aires. — Vlada predsednika Ramireza je razpustila vse politične stranke v Argentini dne 31. decembra, 1943. Dekret je bil izdan nepričakovano. Režim Ramireza je prišel v sedlo tekom lanskega polja, ki je bila vzporedna vojaška revolta.

Ne pozabite krvavečega naroda v domovini! — Pošljite Vaš dar še danes Slovenskemu Pomožnemu Odboru.

"GLAS NARODA"
 (VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation)
 Frank Sakar, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupaha, Sec.
 Place of business of the corporation and addresses of above officers:
 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

51st Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.
 Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA ČLNO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO: \$7.-; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.-.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.
 "GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
 Telephone: CHelsea 2-1243

UPANJA V NOVEM LETU

V jutru Novega leta je zasijalo upanje, ki bo, ako bo izpolnjeno, napravilo to leto najpomembnejše v zgodovini našega časa.

Zmaga leta 1944—to so napovedali razni zavezniški voditelji in še prav posebno general Dwight D. Eisenhower, ki je bil izbran na najvišje mesto, za poveljnika zavezniške vpadne armade v Evropo.

Zavezniški vojaški strokovnjaki in poveljniki so prišli do prepričanja, da so zavezniške armade dovolj močne, da morejo letos, mogoče že v nekaj mesecih, zadati Nemčiji smrtni udarec.

Lahko se reče, da so bila zadnja tri leta za zaveznike tragična, kajti naciji in fašisti so bili mnogo močnejši in so šli od zmage do zmage. Več zavezniških narodov je bilo poraženih, drugi pa so se nahajali v obupnem položaju, vsak v nevarnosti, da bo padel pod kruto Hitlerjevo peto.

Prišel pa je El Alamein, nato Stalingrad, za tem Guadalcanal. Junaštvo svobodnega človeka je pričel doživati nadvlado nad človekom, ki je postal suženj fašistične ideologije.

Vsa bojna sreča se je preobrnila in je sedaj popolnoma na strani zaveznikov, kar jasno kažejo veliki dogodki lanskega leta.

Začetkom leta 1943 so Rusi zapirali železni oklep okoli Stalingrada; zavezniki so se borili v Tuniziji; za Guadalcanal so se še vedno bili boji. Danes so Rusi na strani Dnjepra ter se bližajo Poljski in baltičkim državam. Zapadni zavezniki so si osvojili Sicilijo, se bore v Italiji in se bližajo Rimu. Mussoliniju je bil spodmaknjen fašistični stol in uradna Italija je na strani zaveznikov.

Zavezniški letalci sipljejo nad Nemčijo bombe, ki rušijo zlasti tovarne, so poleg drugih mest skoro popolnoma porušile Hamburg, Bremen, Essen in ravno sedaj dokončujejo svoje uničevalno delo v Berlinu. Še nikdar poprej ni Nemčija na svojih lastnih tleh okusila strahote vojne, kot pretleto leto.

Na Pacifiku se ameriška armada, četudi počasi, pa vendar stalno pomika proti osrčju države vzhajajočega sonca.

Sredi velikih zmag so se tudi vršile tri velepomembne konference zavezniških voditeljev, ki so največjega pomena tako za nadaljevanje vojne, kot za povojni mir.

V splošnem pa vse to, kar se je dogodilo lansko leto, pomeni le velike priprave za ono, kar bo letos prišlo. Bliža se najvažnejši dogodek sedanje vojne: zavezniški vpad na evropsko celino, napad na nemško trdnjavo. Zbrana je že močna armada, preskrbljena z vsem potrebnim, izbrani so poveljniki in vpad mora biti uspešen—Nemčiji bije zadnja ura.

Največja odgovornost za to velikansko podjetje leži na ramah Amerike. To je sicer velika čast, toda odgovornost je še večja. Amerika mora zalagati svoje armade in armade zaveznikov s potrebnim vojnim materijalom, živčevjem in vsem drugim, kar je potrebno za vojno. Amerika je v resnici, kot jo je nazval predsednik Roosevelt, arsenal demokracije.

Z izdelovanjem bojnih in transportnih ladij in z izdelovanjem vojnega materijala je Amerika vstvarila čudeže. Velika dežela je, neizčrpni so njeni viri, toda z obdelovanjem moremo gledati na vse to, kar je ameriški delavec napravil tekoma samo enega leta. Miljonske armade so bile opremljene in izvežbane in ameriški vojniki se bore na vseh krajih sveta in so si priborili lavorike.

Zavezniki do konca lanskega leta niso bili med seboj povezani, kakor bi moral biti, samo predsedniku Rooseveltu gre zasluga, da je sedaj sodelovanje med zavezniki tako tesno povezano, da bolj ne more biti.

In predsednik Roosevelt je v svoji novoletni poslanici na narod jasno povedal, kaj želi, ko je rekel:

"Ko stojimo na pragu novega leta in gledamo proti velikanskemu podjetju, ki nas čaka, si zaobljubimo sami pri sebi, da se to sodelovanje nadaljuje, da bo dobljena zmaga na bojišču in da bo postavljena mednarodna organizacija vseh miroljubnih narodov, da bosta obranjena mir in varnost za bodočo generacijo."

BRITANSKI KOLOS

Napisal Harold J. Laski

Churchillova bolezen je prevzela angleško javnost, ko da je osebno zadela vsakega posameznika. Ako bi bilo sploh še treha dodatnih dokazov za njegovo priljubljenost v masah angleškega naroda, bi mogli navesti občutek olajšanja, katerega so prinesli s seboj zdravniki buletini, ki so poročali o njegovem ozdravljenju, ko je vsakomur odleglo.

Ta njegov vpliv je tem značilnejši, ker je v levičarskih krogih le malo takih, ki se ne zavedajo tega, da postaja politika Churchilla čedalje bolj konzervativna. Tem krogom Churchillove govore iz let 1909 do 1911 z njegovimi sedanji govori, postane jasno, da se je Churchill umikal nazaj z orjaškimi koraki, vsaj kar se tiče socialnih stvari.

Kljub temu stoji razkoraken nad političnim življenjem Velike Britanije kot ogromen kolos. Ne bilo bi sicer pravilno trditi, da je on čisto sam britanska vlada. Bovin Morrison in nekotično manj tudi Eden, imajo tudi mnogo vpluva na angleško javnost. Toda Churchill je ravno tako velik v angleškem političnem življenju kot je velik Roosevelt v ameriški administraciji. Vsakdo čuti da je on tisti, ki zares dela politiko, in vsakdo se vprašuje, kaj bo on mislil, kadar se pojavijo novi problemi, in vsakdo je prepričan, da nobena stvar ni definitivno rešena, dokler je on ne odobri.

Celo taki ljudje, ki kot jaz mislijo, da je Churchill zagrešil ogromno, grozotno napako, in niti začel ni pravilno razumevati bistva te vojne, ker njegova misel roma vedno le nazaj k starim veličinam predklosti mesto v bodočnost, kjer bi morali ustvariti nove tradicije, celo taki ljudje so mu nehoti naklonjeni, in ta naklonjenost še vedno raste. To ni le radi tega, ker je hraber in poln gonilne sile, katere ni mogoče ustaviti. Niti, ker je zares velik Anglež, politično najbrže največji od Gladstona sem. To je predvsem radi tega, ker čutimo vsi na levi in na desni, da je to tak mož, kot bi mi vsi želeli, da zunanji svet smatra za tip angleškega značaja.

Velikodušen je, in sovraži surovost in objestnost. Kadar dela velike stvari, dela jih z veliko gesto, in obenem mu je dano, da se tako vtepi v stvar za katero se bori, da daje zanj svoje najboljše in tudi v imenu tvega, kar je treba.

Nobenega dvoma ni o tem, da Churchill ljubi oblast, in da so njegove ambicije prav tako velike in globoke, kot one katerega profesionalnega politika. Toda nikdo ne more pregledati tega, da se ni nikdar bal povedati, kaj misli, in da bi brez dvoma raje obdržal pravico govoriti kar hoče, kot kupiti oblast s tem, da bi se odrekel tej pravici.

Seveda njegove zmote so velikanske. Njegovo razumevanje za gospodarske probleme je jako malo. Prepričan sem, da razume manj o indijskem problemu kot katerikoli angleški premier od Disraelija sem. Ni mu dano videti, s kakšnim velikanskim korakom se britanski imperij premika proti zahodu. In akoravno je veliki parlamentarec, je vendar v svojem bistvu preveč aristokrat, da bi razumel, kaj parlamentarec pomeni.

Njegova duša je duša volilca, ki misli v peštrih pripodobah in noče razmotrivati o neprijetnih dejstvih. On, ki tako sijajno govori, je vedno v

nevarnosti, da ne bo razumel argumentov svojih oponentov. Odloči se tako bliskovito hitro, da se mu pripeti da šele potem začne iskati vzrokov, zakaj se je odločil tako in ne drugače. Njegovo razumevanje je odprto konkretnim stvarim, ne pa abstraktnim. On razume Bivina, ne pa Trade unionizem, Marrisona, ne pa Laborn stranko, Sidney Webba, a ne socializma, Stalina, ne pa boljševeizma.

Divonim, da smo imeli na Angleškem tako velikega političnega vodjo — morda z izjemo Lloyd George-a — v sedanjih časih. Ako delate zanj, boste vedno spoznali, da morete storiti namanj 20 odst. več, kot ste bili misliti. Toda on vam dal tudi vedno najmanj 20 odst. več hvale, kot je zaslužite.

On močno svraži, toda obenem je dober in zvest prijatelj. Nekaj čudovitega je v trni njegove brabrosti, ki noče nikdar odnehati in popustiti, tako da ste ponosni, da se nahajate v njegovi armadi. Kajti vsakomur je jasno — dokler se bo boril pod njegovim praporom, ne bo nikdar in nikoli prišlo v poštev, da bi se vdali ali odnehali. On bo vedno na daljšem boju, dokler bo le še mogoč držati moč v roki.

Ko je prišla novica o njegovi bolezni, smo radi tega vsi — socialisti in toriji, komunisti in liberalci — zadrževali sapo in molili svoje bogove naj mu prizanesejo. Seveda, noben človek ni nenadomestljiv — to je ravno temelj demokracije. Vendar pa želim z vsem poudarkom povedati Amerikancem, da jaz, socialist sklanje levice, ki z vsem svojim srcem želim, da bi bil Churchill o priliki prihodnjih splošnih volitev vendar en-

krat popolnoma poražen, kljub vsemu temu s ponosom priznavam, da je bil on tisti vodja — kmar — katerega je potrebovala Velika Britanija v tej vojni.

Leta 1940 nas je pozival, naj se tolažimo v tej veliki krizi s tem, da bo zgodovina nekoč potrdila, da je bila to največja ura naše zgodovine. Upam, da smo se odzvali njegovemu pozivu. Siguren sem, da lahko nečemo o Churchill, da je bila to njegova največja ura. Z navdušenjem, strastjo in odločnostjo je dal vse svoje najboljšo, da bi Britanija živela in bila svobodna, da bi se jo moglo doseči, toda nikdar prekositi. Znal je vliči jelka v srea vsega naroda, in mu dati da se reši.

Z iztikom rimskega pbenstva moremo reči, da je Winston Churchill zaslužen mož za svojo domovino. — (ONA) z

ZADNJE VESTI

Jugoslovanska fronta

Boji v okolici Like

V hrvaški provinci Like so partizanske čete razbile sovražno edinico, ki je sestojala iz Nemcev in četnikov. To je bilo blizu trga Srb. V bojih je bilo ubitih dvajset četnikov in mož in zajetega je bilo precej materijala.

Oblegovanje Novega mesta v Sloveniji se nadaljuje. Močna nemška garnizija, ki drži mesto v svojih rokah, skuša z vsemi silami odbiti napade partizanskih edinic, toda dozdaj jim to ni uspelo.

Kupite še danes nekaj War Savings Stamps za Vaše otroke. — To je najboljši način hranjenje zanje

RAZGLEDNİK

MUSSOLINI JE ZOPET UMRL

O svetopisemskem Lazarju smo se učili, da je umrl in da ga je Odrašenik zopet obudil v življenje. Ubogi Lazar, da je moral dvakrat umreti, kajti že enkratna smrt je strašna, kaj

Goebbels zavezniški ujetnik

V bojih pete armade v Italiji je bil ujet nek nemški prostak po imenu Goebbels, ki pa je rekel, da ni v nobenem sorodstvu z nemškim propagandnim ministrom dr. Goebbel- som. Pred kakima dvema mesecema je tudi preplaval reko Volturno nemški prostak z imenom Hitler, pa tudi ni hotel biti v sorodstvu z nemškim firerjem.

La Guardia se boji snega, priporoča hranjenje kuriva

New York. — Zupan La Guardia je izrazil tekom svojega nedeljskega radijskega govora zaskrbljenost vsled pomanjkanja premoga v mestu ter je priporočal, da se kolikor mogoče stedi s kurivom tako v privatnih, kot v javnih poslopih in hišah, kakor tudi v vlakih podzemne železnice.

Zupan je tudi dejal, da se boji snega, ker ne ve kako bi se istega spravilo z ulic spričjo pomanjkanja delovnih moči in pa ker bi sneg prinesel s seboj stalno mrzlo vreme, ki bi zahtevalo še večje zaloge premoga. Apeliral je na vse meščane, naj štedijo tudi z električno razsvetljavo, ker bo tudi to pomagalo hraniti premog.

še dvakratna! Saj mi zemljani si splošno predstavljamo smrt kot nekaj strašnega, naj-strašnejšega, kar more človeka doleteti na zemlji. četudi kdo v ludomušnosti, ko je zdrav, seveda, in niti najmanj ne misli na smrt, pravi, da si bo to neumnost za nazadnje prihranil.

Mussolini pa je že tolikokrat umrl, da niti ne vemo, kolikokrat. Enkrat ali dvakrat si je celo sam pomagal na oni svet.

Zadnje poročilo iz Madrida pravi, da je Mussolini pred dvema tednoma umrl v neki nemški bolnišnici in sicer se je preselil v boljše življenje, ker je imel uljesa v želodcu in ker so se mu možgani skisali.

Če je res šel, je škoda, ker je ušel kazni, ki so jo sveto zakleli na njegovo glavo zavezniški najvišji sodniki.

Pogosto sem se skoro prepričal, da je kaka posebna velika krivica kaznovana že na tem svetu, ne da bi k temu kaj pomagal oni, kateremu je bila storjena krivica. Pa menda je že tudi kaka skrivna oblast, ki kaznuje človeka, ki je komu napravil kaka posebno veliko krivico, ker je sodnijska oblast ni kaznovala.

Četudi pa sem se o tem opetovano "prepričal," pa tega vendar ne verjamem, kajti čeprav marsikateri slučaj meri v to smer, pri vsem tem vse take pojave ali kazni pripisujem na ravni vzrok in posledici cam.

Taka kazen ni mogla zadeti Mussolinija, saj je delal samo dobro in delil dobrote: kakor n. pr. svojemu kralju je posadil na glavo krono rimskega cesarstva in mnogim je pripomogel do bogastva. Kaj, če so zaradi tega morali dati tisoči in tisoči svoja življenja! Storil je mnogo dobrega za svoj narod, kajti namen posvečuje sredstva.

Pa pri vsem tem so se po njegovem želodcu razpasla uljesa in v možgane mu je vdarilo nekaj že v mladosti okužene krvi in se je stegnili.

Škoda!

Naj bi prišel Slovenecem v roke; ti ga ne bi ubili s polenom, s sekiro, ne bi ga vstrelili; pripravili bi mu vse kaj bujše muke in prav gotovo bi se oni sodni dvor, ki bi sklepal o tem, kaka kazen naj doleti Mussolinija, najmanj en teden razpravljal, kakšna kazen je primerna za največjega zločince nad slovenskim narodom.

Tako mislimo mi, ki smo majhni, o njem pa bodo odločevali večji možje, politični možje in politični možje že najdejo kak izgovor, da tudi največjega političnega zločince odpustijo z najmanjšo kaznijo, ki je mogoča.

Naj pa pride Mussolini majhnemu slovenskemu narodu v roke, če je še živ, pa bo okusil na svojem telesu sladkost masčevanja za veliki zločin. Tedaj bi ga bilo najboljšje izročiti kakemu Dalmatincu, ki zna tako dobro štiri ure peči na ražnju janca.

In ves narod bi rajal okoli tega svečanega prizora.

Pa še ta kazen bi bila zani premajhna.

O, Mussolini, ne verjamem, da si umrl! Bog ti daj zdravje saj toliko časa, da pričes primorskim in tudi drugim Slo-vencem v roke, potem pa—hudič s teboj!

Get in the Fight — Work at WRIGHT

HUSKY MEN

Get a war job now!
AGE NO BARRIER
 Many types of job open

If pays to work at WRIGHT

- ★ Good pay
- ★ Time and one-half for overtime
- ★ Bonus for night work
- ★ Production bonus
- ★ Group insurance

Essential workers need release statement.

Apply at

WRIGHT EMPLOYMENT CENTER

TIMES SQUARE — 46th St. and Broadway
 2nd floor of 1560 Broadway — Entrance on 46th Street
 Open: 9:00 A.M. to 8:30 P.M. — Mon. & Fri. 9:00 A.M. to 5:30 P.M. Tues, Wed, Thurs. & Sat.

PATERSON, N. J.
 Employment Division - 245 Park Avenue
 Public Service Buses No. 38 and 54 from Paterson City Hall stop at our door.

WOOD RIDGE, N. J.
 Employment Office - Administration Bldg.
 Public Service Bus No. 64 or Olympic Line Buses pass the Wood Ridge plant.

OR UNITED STATES EMPLOYMENT SERVICE

WRIGHT AERONAUTICAL CORPORATION - PATERSON, NEW JERSEY
 Builders of Cyclone and Whirlwind Aircraft Engines

ČITATELJEM je znano, kako se je vse podražilo, in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskarske potrebščine. Da si rojaki zagotovo redno dopolnjujejo lista, lahko gredo upravištva na roke s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vnaprej plačano naročnino. ALI NE BI OBRNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES?

Kratka Dnevna Zgodba

AREL ČAPEK:

NORVEŠKA POKRAJINA

Bergenska planinska proga Vidiš pa tudi druge gore, ki vodi med tako zvane tehnične tudeže Tehnični čudeži so po avadi tuneli in viadukti, toda bergenska proga se ponaša s to osebnostjo, da imajo tu tunele, ki se takorekoč umetni, nadzemni, zgrajeni, napravljeni iz tramovja in desk. Ti tuneli so samo zaradi plazov in snežnih zametov in se vlečejo milje in milje daleč na tej poti, zlasti na najzanimivejših mestih, kjer pa ni tunelov, so vsaj visoke deščene ograje. Toda potrepljivi opazovalci najde kljub temu kdaj pa kdaj mesto kjer je pustil tesar luknjo in lahko za trenutek osupne ob lepoti in vzvišenosti sveta, medtem, ko se vozi skozi nadaljni d-ščeni tunel.

Vendar pa naj povem, če hočem da bo vse v redu: To tehnično čudo se pojavlja šele zgoraj v Ustadalu in poleg Ustekveike; v začetku drvi vlak skozi navadna tunele pod zemljo, zdaj preko zelene Norveške skozi gozdove in čez pašnike, ob rekah in jezerih. Vedno imajo oči dovolj pašne; gledaš lesene hiše in brezogate karave, gore in doline, dokler ne pride Honefoss, ki slovi po svojem vodopadu in po Troekem v emigraciji, nato pa sladka doina Sökne, preplepi sveži pašniki med črnimi gozdovi; povsod po zelenih pobočjih so rjave, iz tramovja zgrajene hiše na nožicah kakor grad Bage Jage.

In poleg se namah pokaže Kroderen—jezero Kroderen med granitnimi trebušastimi gubici na katerih tiči kodrasta lasulje listnatega drevja takšne so te glavnote, oble, s pravim strgarskim mojstrstvom obrušene gore. Nič ne pomaga, tu mora človek gledati na svet z geološkimi očmi; na primer tiste granitne kupole pod Noretjellom pričajo, da svet ob svojem stvarjenju vendar ni bil napravljen kar zlepa iz vrele kaše, marveč je bil obdelan na moč skrbno, brušen in ostruzan, oprijen in uglajen, dokler ni takle ledenik naposled dopadljivo in večje potegnili s paleem po gorah nad Kroderen in bil zadovoljen z njihovo obliko; zares, tako je prav, pa naj mi kdo pokaže še kakšen ledenik, ki je tolikaj spreten!

tovo) izrezavati škrte in zareze, dokler ni iz tega ročaj meča, kip ali steber. Les je moč rezi in slikati z barvanji, medtem ko je kamen primeren samo za stavbe ali za pravadne nagrobnike. Ljudske umetnosti od arhitekture tja do pisčalke in diple se oklepa lesa, zato se tolikaj drži gor in gozdov in zati-gadelj se človekovo srečo enako razveseli v Hallingdalu kakor v Pirenejih, v Alpah, ali pri nas. Kamenito je delo narave, lesena je stavba človekova; tako je vsaj bilo, dokler je vladal na svetu naravni red.

To je potemtakem Hallingdal, potlej pa pride Ustadal in tam je že povsem drugačen svet; tam več nihče ne živi, razen načelnikov posta in oštab planinskih hotelov; vse ostalo je kamen, mrzla jezera in vblazna vresišča; drže se še oblačni bor in pritlikava, zakrivljena breza, stisnjena jelša; samo tu in tam vidiš brunasto bajto z rogovjem severnega jelena na zatrepu potlej pa zopet samo kamenje in plaz ča se breza, ločje in suhoparnik; potem ni več ne jezera in ne rastlinja, samo peščeni tuneli, kakrje in ograje zoper zamete; tako čuden je ta kraj.

In zdaj smo že povsem zgoraj, pri Fias; ves ni više, kakor 1200 metrov nad morjem, toda v tukajšnjih severnih razmerah je to tako, kakor pri nas kalskih 3000 metrov visoko. Konec življenja. Jezera ki ostajajo tudi poletni zamuznjena, najbrž jim ni do tega, da bi se znebila ledu. Jeziki večnih ledenikov segajo prav do železnice, vidiko snežno polje Hardengerjokelen, zameti ob progi; temu se tod pravi julij. Tu in tam čakajo ljudje ob progi, da bi zamahili v pozdrav nečemu živemu, ko pojde mimo vlak. Snežna polja, jekleno siva jezera in kamenite podrtine; peščica rjave trave, to je vse; nemara je zaradi tega vsa to tako silno in neizmerno, ker tu ni več življenja. Ni več življenja, vendar se ponekod ljudje še preživljajo; človek je žilav kakor pritlikava arktična vrba, ki dela stebrikaste preproge tam, kjer ne more več trava rasti. Breza, vrba, lisajnik in človek, nič ni na svetu vztrajnejšega. Pušite me, če tu imam kaj delati; mabljati moram z obema rokama ljudem, ki žive tod na obkrog. In drugim ljudem drugih dežel, tudi; povsod na svetu mora človek mnogo vzdrževati, samo da ima tu zoper sebe zgolj te večne elemente. Pozdravljeni, ljudje iz Ustekveike, imejte se dobro, ljudje iz Moldadadala, lepo je pri vas, udobno preživljajte svoje trdo življenje, in kaj vam je mar, kako se drugod dela zgodovina!

Torej pozdravite doma in z bogom! Moram hiteti, kajti že se spuščamo navzdol s hriba navzdol med skalami, dol nad Flamsdalom in njegovimi slapovi, tja h gozdovom in borovju na Raundal, kjer kmét s smešno kratko koso pospravlja svoje seno med granitnimi kladami; dol med ljudi in v samotni — kako hitro nam poteka čas, ko se spuščamo navzdol. In tu se že zopet košati nordijska obilnost gozdov; bori, visoki kakor stolpi, borovnice visoke do kolena in praprot do pasu; in za nekaj vodopadov niže zapet smreke in jelke kakor katedrale, in še nekaj kasakad niže, pa smo med kodrastimi gostami jerebik jelš, vrb in jasič; tu so si rastlinske meje tako blizu in tako jasne, da se človek kar čudi, kako natanko se na Norveškem drži narava bioloških in oekoloških vegetacijskih zakonov, nabrž je tako zaradi tiste splošne izobrazbe.

No, zakaj smo že čisto spodaj, komaj nekaj desetm metrov nad morjem spodaj pri ljubeznivih jezerih med kodrastimi gostami, med rdečimi hi-

PRIDITE NA PRIREDBO ZDRUŽENIH DRUŠTEV V NEDELJO V BROOKLYNU!

Vsem rojakom in rojakinjam ponovno naznanjamo, da se bo vsela v nedeljo 9. januarja, letna prireditev Zdrženih slovenskih društev v New Yorku, na katero najvljudneje vabimo vse naše ljudi v New Yorku, Brooklynu in okolici, kakor tudi naše prijatelje iz New Jersey, ki nas v dno posetijo, kadar imamo kaj posebnega.

Poročamo je že bilo, da bo program pester in ne predolg, ker hočemo, da ostane dovolj časa za zabavo po programu. Pričetok programa bo ob 4. popoldne. Vstopnina je prostovoljna.

Na programu bo nastopila tudi skupina učencev in učenk Slovesne šole, katera je bila

ZDRUŽENIH DRUŠTEV BROOKLYNU!

organizirana pod pokroviteljstvom Zdrženih društev. Ann Kepic in Olga Turkovich-Christie tudi bodeta nastopili ter zapeli nekaj lepih, kot znajo samo oni dva.

Mala Josephine Peshel bo za piesala in zapela in naša pevka zbora bodeta seveda tudi podala več pesmi. Dalje hosta zapeli v dvoje v Jennie Pateffi in Dorothea Gerjovih in podane bodo še druge točke.

Pridite gotovo v Slovesni dom na 253 Irvinz Ave., v nedeljo popoldne in pripeljite s seboj svoje znanec in prijatelje.

Vabimo naše mlade ljudi ker bomo imeli tudi dobro godbo za ples. — Na svidenje! Veselični odbor.

KRI DRAGOCENA TEKOČINA

Pri nas izkoriščamo le malo krvi. Večinoma porabimo samo prašičjo kri, dočim gre na tisoč ton goveje in konjske krvi po kllavnicah v izgubo. Sko raj vsa kri iz kllavnice se odteka v kanale. In vendar je kri po svojih 20 odst. biološko zelo dobrih beljakovin ne samo izborna hrana in krma, temveč tudi izredno dobra industrijska surovina, ki se da vsestransko porabiti. Iz krvi izde- hujemo mnogo zdravila in krvne pripravke, primessi za krmo in zlasti krvni albumin, potreben v živilski industriji za izdelovanje keksov in slaščic. Krvni albumin je tudi dobro le- pilo ter polnilno in apretacijsko sredstvo v tiskarstvu, barvarstvu, usnjarski industriji in pri izdelovanju fotograf- skih potrebščin, mila in papirja. Pozabiti ne smemo končno na dragoceno krvno oglje. Pri vsem tem se človek vpraša, za- kaj gre toliko krvi v izgubo? Vzrokov je več. Eden glavnih je ta, da se kri hitro pokvari, zlasti poleti. Treba jo je torej zelo hitro pridelati. Na manj- ših mestnih kllavnicah zato ne kaže postavljati razmeroma ve- likih in dragih strojev za pre- delavo krvi. Majhni stroji pa ne zadostujejo. Vendar bi se pa dale te ovir odstraniti. Ko- risti, ki bi jih lahko imeli od krvi, so tem večje, ker živimo v časih, ko bi ne smeli zameta- vati nobene dobrine.

šicami in svetlimi pašniki; po vsod zgoraj so skladi granita z belimi pasovi večnega snega. Lepo je vse to, a človeka bi mi- kalo vedeti, kako neki je on- kraj gora. In tole ozko zeleno jezero, to je že morski fjord; navpične skale in med njimi gladka, brezdanja voda; vse to je čarobno žalostno in na moč intimo, samo da se prvi hip zdi povsem nesresnično. Člo- vek se mora dolgo vaditi v gle- danju fordov, preden jih jame priznavati za golo in končno celo za trdno resničnost. Tam le više, mislim v Sognefjordu, amorajo ljudje čez dan priveza- ti otroke na vrvice, da jim ne padejo z navpičnih sten v mo- rje. Ne morete niti verjeti, kj- vse lahko ljudje bivajo.

Hvala bogu, že prihaja Ber- gen; čudna reč, koliko dela imaš, če hočeš vse videti! Ho- tel bi že zatimiti oči in nič več videti; no, samo še tole skalo in tisto ribičevo bajto pa ko- nec; lahko noč in radi me imej- te. No, samo še tistih nekaj navpičnih gora, in bodi; če ta dekleta na postajnem peronu, ki tu — na edinem ravnem me- stu v vsem kraju — opravljajo svoj predvečerni korso — to- rej deklet nimajo tu na vrvi. In zdaj me maram res nič več videti. Čakajte, še kosček ti- stega fjorda, še onole ostro skalo, in dovolj vsaga! Kaj pa tista zelena dolina z jeze- rom in ljudmi, pa gore in nebo! Mar ni nikjer konca poti in gledanja?

Svedca je konec poti; ni pa konca severnemu dnevu!

IZ BOLGARJE

London, 29. dec. (ONA) — Nikolaj Momčilov, eden naj- večjih bolgarskih diplomatov in gospodarskih strokovnjakov, je bil od bolgarske vlade obsojen na smrt.

Momčilov, ki se nahaja na Angleskem, se je spril z bolgar- sko vlado že leta 1941, ko je njegova dežela postala nenaška vojaška baza za napad proti njenim sosedom na Balkanu.

Poleti je preko radio pozval bolgarski narod naj izsili, da bolgarske čete evakuirajo ona ozemlja, ki ne pripadajo bol- garski državi.

Momčilov se ne vdeležuje po- litike, prepričan pa je, da bi bila evakuacija tujih ozemelj edina stvar, ki bi mogla rešiti Bolgarijo ostre obsodbe v tre- notki, ko se bo začelo obraču- navanje.

Podtalno gibanje v Rumuniji

London, 30. dec. — ONA. — Velika Britanija je nehala podpirati bivšega ministrskega predsednika Julia Maniu-a kot tihega vodjo rumunskega podtalnega gibanja in rumunskih demokratičnih elementov.

Maniu je imel zdaj 3 leta ča- sa, da si izgradi močno stranko kot demokratično opozicijo — bodisi legalnim, bodisi il-legal- nim potom. Toda nič takega se ni zgodilo. Pravijo celo, da je v teh časih začel pogajanja z Antonescu-om, s katerim se sklada v treh pogledih: Proti- rusko mišljenje, proti-Karolska orientacija in povrnitev Tran- silvanije.

Slučaj Jugoslavije je poka- zal zaveznikom, da se ne smejo zanašati na pasivne in tako- zvane prijatelje. Podtalni od- por na Rumunskem je nastal pred kratkim čisto brez in mi- mo Maniu-a, in celo proti nje- mu.

Približevanje ruskih armad mora na vsak način vzbuditi v Rumuniji prevratno gibanje. Ko bo izginil Maniu iz pozori- šča, se bodo brez dvoma poa- vili novi vodje. Šlanji mlade ge- neracije, da prevzamejo vod- stvo.

Sneg v New Yorku

V ponedeljek dopoldne je pričelo snežiti in padlo je le malo snega; popoldne pa je prišel dež in je deževalo skoro celo noč. Proti jutru je začelo zopet snežiti in v jutranjih u- rah je bilo po ulicah mnogo snega, še več pa brozge, tako da je ljudem težko hoditi, hudi pa tudi nerodno vozijo.

Dober zaslužek dobe:

Š I V A L K E S L A M N I K O V
na milon in Reo in druge vr- ste kite. Dolga sezija. Vpra- šate lahko vsak delovnik iz- vzemši v soboto.
BERWICK HATS
(15th floor)
54 West 39th Street
New York City

RADA BI ZVEDELA,
za svojo gibranca, KAROLA JUVANA, doma iz Domžal in po poklicu kovača. Kolikor mi je znano živi nekje v Kanadi. Ima sina Rudolfa in njegova žena je doma iz Kočevja. Kdor bi vedel zanj, naj blagovoli sporočiti na tu navedeni naslov. Če pa bo moj bratranec sam čit- al te vrstice, bom zelo vesela ako se sam oglasi s pismom do mene. — Tončka Juvan, 916 Ounderdonk Avenue, Brooklyn, N. Y.

Note
KLAVIR ali za PIANO HARMONIKO

35 centov komad — 3 za \$1.—

- * Breeze of Spring
- * Time of Blossom (Cvetni čas)
- * Po Jezeru
- * Kolo
- * Tam na vrtni gredi
- * Maribor Waltz
- * Spavaj Milka Moja
- * Orphan Waltz
- * Dekle na vrtni
- * Oj, Marička, pegljaj
- * Barčica
- * Misi! kapetane
- * Greno na Štajersko
- * Štajeris
- * Happy Polka
- * Če na tujem
- * Slovenian Dance
- * Vanda Polka
- * Židana marša
- * Veseli bratci
- * Ohio Valley
- * Sylvania Polka
- * Zvedel sem nekaj
- * Ko ptičica ta mala
- * Pojdi z menoj
- * Dol s planine
- * Kadar boš ti vandrat Bel

ZVEZEK 10 SLO- VENSKIH PESMI za piano-harmoniko za \$1.

Po 25c komad
Moje dekle je še mlada
Barbara polka
Naročite pri:
Knjigarni Slovenic Publishing Co.
216 W. 18th Street
New York 11, N. Y.

Mali Oglasi
imajo velik uspeh

Prepričajte se!

KNJIGARNA
Slovenic Publishing Company
216 West 18th Street
New York City

Andrej Ternovc
Spisal Ivan Albreht
Cena 50 centov

Filozofska zgodba
Spisal Alojz Jirasek
Cena 50 centov

Ko smo šli v morje brikosti
Spisal Rev. K. Zakrajšek
Cena \$2.—

Knjiga pripoveduje, kako je Hitler nastavljal ilmanoe in sanjke in pripravil "strup" za Jugoslavo in njihovo dr- žavo še dolgo prej kot jo je napadel.
Knjiga je v platnu vezana in ima 207 strani.
Cena \$2.—

Listki
Spisal Ksavar Meško; 144 str.
Cena 70 centov

Malenkosti
Spisal Ivan Albreht
Cena 75 centov

Živi izviri
Spisal Ivan Matičič
Knjiga je svojevraten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinajstih dolgih poglavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne.
13 poglavij — 413 strani
V platnu vezano
Cena \$2.—

Državljski priročnik
(V slovenskimi)
Knjižica daje poljudna navodila, kako postati ameriški državljan.
Cena 50 centov

POUČNI SPISI

Pohorske poti
Spisal Janko Glaser
Cena 50c

Angleško Slovenako Berilo
(F. J. Kern) — Vesna knjiga
Cena \$2.—

Knjiga o dostojnem vedenju
111 strani.
Cena 50 centov

Mlekarstvo
Spisal Anton Pevc. 8 slikami.
168 strani. — Knjiga za mlekar- je in farmerje v splošnem.
Cena 50 centov

Obrotno knjigovodstvo
258 strani. ezana. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti na stav- bno, umetno in strojno književ- ničarstvo ter Seloziviarstvo.
Cena \$1.—

Ako naročite knjige, priložite k naro- čilu U. S. oziloma Canadian Money Order za omenjeno svoto. Manjše svote, lahko pošljete v U. S. znakih po Z. oziloma 3 cente.

NAJBOLJŠI PRIJATELJ V NESREČI VAM JE:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA BRATSKA DELAVSKA PODPORNJA USTANOVA

Sprejema moške in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

Clanstvo: 62,000
Premoženje: \$10,500,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:
2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POD SVOBODNIM SONCEM

BOMAN — Spisal: F. S. FINŽGAR.

90

"Ne poznam trdnjave, pač pa častnika. Bil je rabelj vojakom, zato so ga poslali načelovati razbojnikom."

"Ali se jim ognemo? Posadka je močnejša od nas?"
Molk.

"Udarimo," zamurra stari Sloven.
"Mnogo je v njej orožja. Koristilo bi nam. Tudi brez konj niso."

"Udarimo," ponove vsi zaeno.
"Kozli! Morana vas potiplji!" se je oglasil jezno Radovan, ki je izven kroga prisluškoval.

"Le udarite! Zlasaje vas bogovi za predrznost! Jaz bi rad še nekaj let godeč po svetu — zato se poslovim!"
Zaokrenil je konja in izginil s ceste v tiho travo ter izginil neslišno v noč.

Iztek jim je povedal ukano, da prevarijo posadko. Nato so stisnili konje, kopita so udarila glasno ob cesto in v diru so dospeli pred utrbo.

"Plamenice!" je zaklical Iztek strazarju s poveljniškim glasom. Ves tabor je oživel. Zagote so plantance, posadki so se blesteli pozlačeni šlemi in posebreni odlepi nasproti. Iztekovi zlati orel na prsih je učinkoval kakor čudo. Vsa razorožena posadka je pozdravljala na dvorišču magistra ped'itum. Častnik se mu je klanjal in prijel konja kakor pokoren sluga za povodec.

"Razbojnik! Sluge in sinovi Bizanca! Konec je vašega posla! Tu zagospodari Sloven!"

Iztek je zagrmel na posadko slovenski in potegnili n'č. Častnik v hipu ne razumel, kaj se je zgodilo; toda v njem je tičalo zadosti izkušenega vojaka, da ni razmišljal in se obotroval, dobro vedoč, kako govori prijatelj in kako sovražnik.

"Kopja!" je kriknil in segel prvi po sulico ter zavihtel obeh na Iztoke. Toda ni se izpustil sulice iz zamaha, ž- je svistnil nad njim meč staroga Slovena, da se je častnik zgrudil v krev. Vendar padeč nasčelnika ni zbežal posadke. Le razdivjal jo je. Deset konj s' je zgrudilo pod Sloveni. Vnel se je boj, mož z možem, meč zoper kopje! Težki odlepi so potisnili posadko k zidu. Prnje so pokale, meči so švigali bliskovito po razgohajih posadki; noben Sloven ni bil v'č na konju, edini Iztek je še sedel v sedlu. Meč je prestrigel pot vsakemu beguncu. Vsa divja groza bizantinskih krivic ga je prevzela, da je brez usmiljenja moril. Padlo je mnogo posadke; ali dobra tretjina si je zaslonila hrbet z zidom, od soredaj pa so štrlela kopja, da je bil navall nanje očiten pogin za Slovene. Iztek je opazil, kako si kriče napadeni poveltja, da naskočijo s sulicami. Pomisljal ni niti trenutka. Prišel je odločni hip za zmago. V divjem skoku je pognal svojega krasnega žrebca od strani v naperjena kopja. Petnajst sulic je prebodlo konjevo truplo, pa tudi petnajst vojakov je bilo razoroženih. Sloveni pa so udarili, samo nekaj trenutkov, nekaj krikov in groznih zamahljavov in posadke ni bilo več.

Iztoke so potegnili izpod mrtve živali. Vstal je, zganil z rokami, zginil z nogami. Krvavela so mu desna meča. Toda čana je bila majhna.

"Ezvrstni vojaki so bili!"
To so bile prv. besede, ki jih je izpregovoril Iztek.

Nato so razpihali ogenj, ki je ugašal, in pregledali izgube. Padla sta dva Slovena, trije so bili ranjeni in izgubili so trinajst konj.

"Potegnite trupla v jarek in jih zasujte! Takih junakov ne smejo žreti orli!"

Ko so vojaki člo dovršili, so trdnjavska vrata zapahnili, razšli po shrambah in kletah ter do zgodnjega jutra pirovali.

OSMO POGlavJE

Na zidu osvojene trdnjave Černe si je zvižgal mlad Sloven strazar veselo pesem. Oči so mu zrle proti jugu, kjer je ginila siva cesta v pusu ravnini. Vsi tovariši so trdo spali, opojeni od zmagoslavne radosti in od vina. Zakaj kleti so bile dobro založene.

Nenadoma straznik utihne. V gostem sašu proti zapadu je nekaj vzbudilo njegovo pozornost. Prvi sončni žarki so se že lesketali v mirigadah rosinih biserov po visoki divji trav. V njej je zapazil vojak nekaj živega. Iztegnilo se je iz trave, utonilo v njej in se za nekaj časa drugod, bliž trdnjavi, zopet pomohilo. Vojak je naperjal oči, šel po ozidju na zapadno stran in gledal. Siva točka je utonila in izginila. Sloven si je menal pordele oči in vnovič bistril v ono stran.

"Zanotil sem se," je pomislil in se okrenil, da bi se vrnil k stolpcu nad vrati. Komaj pa je prišelna pvejšnje mesto, je dvignila siva postava še dokaj blizu in zrla proti taboru. Sloven je stisnil oči in gledal v postavo, ožarjeno od sonca.

"Radovan!" je vzkliknil glasno.
Vrnil se je zopet na zapadni del zidu, nastavil perišče na usta in zategel zakheal:

"Radovan!"
Siva postava se je naglo premaknila in je urno spela proti trdnjavi. Kmalu se je toliko približal, da je straznik natanko razločil dolgo godčevo brado.

"Čemu kolovrati očka peš'z Saj je imel konja! A do bro jo je vdel, da se je ognil boju. Starec ima nos kakor lisjak," je razmišljal vojak.

Še enkrat se je ozrl po cesti na jug. Ker ni zapazil nič sumljivega, je šel po lestvi z ozidja odpahovat Radovanu vrata.

Vojak se ga je skoro prestrašil. Vsa halja je bila raztrgana, na kolnih krvava in opraskan je bil po licih in rokah.

"Na Šetka, kaj te volkodlak gonil? Kje imaš konja, da si lezel po trebuhu kskor žaba?"

"Naj ti bogovi prizanese! Jaz ti odpuščam nesposodobne besede. Ali ste zmagali? Kje je Iztek?"

"Zmagali! Pogledj! Zasadil smo jarek s trupli!"
Radovan se je ozrl na gonilo in vzdihnil:

"Morana!"
"Kje je Iztek?"
"Počiva."

"Počiva, — jaz pa tr'im!"

(Nadaljevanje prihodnjih.)

NA POTI K NESMRTNOSTI

Češki profesor Vladimir Ulehla je izdal knjigo, "Razmišljanje o življenju," v kateri je zajel sedanje stanje biološkega problema. V enem poglavju se peča tudi z vprašanjem smrti.

Prof. Ulehla pravi, da so nižji organizmi potencialno nesmrtni. Bakterije in razni nižji organizmi se razmnožujejo, pa katerih se enolični matični organizem razdeli v hčerkinj celice brez ostanka, da torej preide ves v nje. Vsaka izmed hčerkinjih celic se oprosti zvez, in začenja novo samostojno življenje. Tako ne ostane ničesar, kar bi lahko označili za truplo. Kjer pa ni trupla, tudi smrti ne more biti.

Smrt se pojavi šele tam, kjer se organizmi po obliki in funkcijah razvijajo. Zaenkrat ima go odprto pot k nesmrtnosti edino tkiva in razne nižje kulture. Njihova rast se lahko podaljša in ustavi tako, da postane praktično enakomerna in torej večna. V praškem in brnenskem zavodu za fiziologijo rasti in goje že od leta 1912 steblo gobe basidiobolus. Vzdržuje se tako, da od časa do časa zgornji del te vlaknaste rastoče gobove kolonije odrežejo in prenesejo na sveža življenjska tla. Čim doraste do robov posode, jo znova odrežejo in prenesejo na sveža tla v novo posodo. Vrščiki rasto enakomerno že 30 let in spominjajo na plazeče se kače.

Prof. Ulehla je ugotovil, da ni pokazala goba ves ta čas obsevnega posebnega znaka pashanja. Raste enako hitro pod istimi pogoji in njena oblika se ne izpremenja. Kolonija drugih rodov, ki se razmnožujejo na običajen način, žive samo nekaj tednov. Potem nastanejo splošno združljive celice in življenje kolonije se konča, da bi se pričelo znova v obliki kličovega semena. Pri basidioboli je nesmrtnost v zvezi s tem, da se je goba nehala normalno razmnoževati in da skrbi za njeno razmnoževanje človek.

Do podobnih zaključkov sta prišla fiziologa Carell in Eving, ki negujeta najrazličnejše tkivo iz teles višjih živali. Gojita ga na življenjskih tleh tako, kakor goje mikroorganizme v Rockefellerjevem zavodu v New Yorku. Od leta 1915 rasto tam nepretrgoma koščki srčnega tkiva, izrezani iz kurve pred 25 leti. Podobno rasto koščki življenjskih ledvic, mišic itd.

Izrezano tkivo živi podobno življenje, kakor ga je živel v živem telesu, mišične celice se krivijo, živčne celice se razraščajo v vodilna vlakna, ki so razdražljiva. Tkivo, ki dopolnjuje kri z gibljivimi krvnimi tečiči, pošilja krvna telesa v kulturo itd. To se dogaja v času, ko bi bil organizem, iz katerega je bilo tkivo izrezano, že davno mrtve, kajti kura živi navadno kvečjemu pet let.

Po sprostitvi iz materinega tkiva se preživelo tkivo nad petkratno dobo, ki bi mu bila sicer prisojena, če bi bilo ostalo na svojem mestu. Tkivo je postalo potencialno nesmrtno in gotovo bo ostalo živo še dolgo, dokler ga bodo učenjaki presajali v vedno sveže redilno raztopino. Čim pa nekaj dni pozabijo na to, tkivo pogine, čeprav še daleč ni izrpalno redilnih snovi v raztopini. To pomeni, da se zastrupi z lastnimi snovmi razkroja.

Podobno goji član Carnegiejevega zavoda v Baltimore, W. H. Lewis že blizu 35 let najrazličnejše vrste živalskih in človeških pogubnih novotvorb.

Tudi te tvorbe, ki bi v telesu z gostiteljem vred v pol leta poginile, so postale tu potencialno nesmrtno. Tu izraza profesor Ulehla zanimivo naziranje o raku in piše:

To rejstvo daje možnost razumeti raka, kot revolto tkiva proti železni disciplini, s katero so na višjih stopnjah živenga poedince deli podrejeni celoti.

Revolta raka izbruhne zlasti, če se stara celota hitreje oddeli od tkva ali onega tkiva. Celice počasi starajočega tkiva se otepajo staranja in takoj na stanje regulacijske močnje, pa katerih se revoltirajoče celice sproste vezi. V tistih trenutkih postanejo te celice mlade in potencialno nesmrtno kakor celice raznih nižjih živali. Od tistega trenutka so paraziti na materin m telesu. Toda v tem je tudi konec revolte. Tkivo novotvorb pospeši stanje telesa, ki vedno bolj ovira normalen proces in končno pogine z matičnim bitjem vred.

Prof. sor Ulehla zaključuje svoje razmišljanje takole:

Smrt je zaenkrat neizogibno zlo. Ona je posledica organizatorične višine. Prosta celica je potencialno nesmrtna in svojo nesmrtnost izgubi šele v zvezi, kjer se v korist celote specializira. Da ni celične organizacije v višjih organizmih, bi ne bilo smrti, ne bilo bi pa morda tudi posebnih dejanj, dosegajočih svoj viš k v človeški misli in odvisnih neposredno od zamotane organizacije in centralizacije telesa višjih živali ter končno človeka.

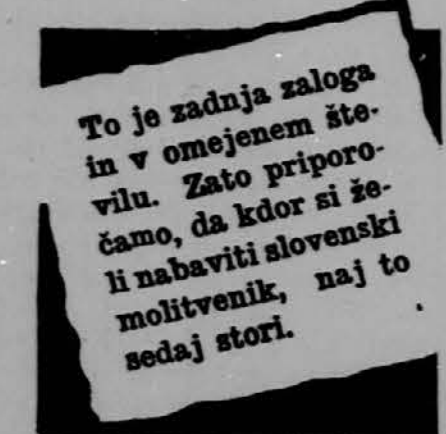
Tkivo, ki ga umetno gojimo ne pogine, pač pa tudi duševno najbrže it. živi enotno. Vse kaže, da bi brez smrti ne bilo duše, zavesti in duha, torej vsega tega, kar v človeku proti smrti najbolj protestira.

ALI HOČETE POSTATI MUMIJE?

Večina ljudi, ki se napatijo v gošč pri Santa Fe, New Mexico, ne ve, da bodo doživeli tam med kratkimi počitnicami nekaj zelo čudnega, namreč za četek svetovnega mumificiranja in da bi bila njihova usoda, če bi tam ostali delj časa, ista, kakor indijanskega para Estene in Jaspera. Približno pred 1700 leti sta se izpremenila ta dva v mumiji in se sedaj stojita v Carnegiejevem arheološkem muzeju.

Šef urada Narodnega parka Watson svetuje zato turistom, naj se ne mude dolgo v tem pasu pustine, kajti ondotni suhi zrak izpremeni zelo hitro človeško telo v mumijo. In res tam ni nič posebnega, če se v človeku že po kratkem bivanju v gorah vlije kri iz nosa.

Amr riske mumije so po Watsonovem prepričanju lažje od egiptskih in tudi bolj ohranjene, ker je mumifikacija tu naravni proces, samo posledična suhega podnebja in nima to rej s kemičnim procesom nič skupnega. Ester in Jasper sta zato najpopolnejši mumiji na svetu.

Slovenski: RAJSKI GLASOVI
Velikost 3 x 4 inče; v belem celolidu; 288 strani
Cena \$1.25

Angleški: NOVA ZALOGA! "KEY OF HEAVEN"
Fino vezano; prvovrstna izdelava; v finem usnju \$1.50

Slovenic Publishing Company 216 W. 18th St., New York 11

NARAVNA IMUNOST PROTI DAVICI

Še vedno je zelo nejasno vprašanje, zakaj so nekateri ljudje izredno odporni proti nekaterim boleznim. Nedavno je nemški zdravnik E. Zimmerman proučil zdravstvene razmere v Chile, kjer je ugotovil posebno intunost prebivalstva proti davici, podobno znani od pornosti afriških domačinov proti tej bolezni. V Namčiji obilojo na 1000 prebivalcev 2 do 3 otroci, v republiku Chile pa prideta en primer ali dva davice šele na en milijon prebivalcev. To je tam bolj čudno, ker živi v Chile kakor v drugih tropskih krajih prav toliko gostiteljev diftevnih bacilov, kakor v srednji Evropi.

Človek bi mislil, da so ti davicni bacili v tropskih krajih mnogo manj nevarni nego v zmernem pasu, kar pa ne drži. V tropskih krajih živeči otroci Evropejcev kaj hitro dobe davico in sicer zelo nevarno.

Zato Zimmerman domneva, da so domači otroci v Chile imunni proti davici. Po njegovih izkušnjah je približno polovica domačih otrok do starosti enega leta nagnjenih k tej bolezni. Toda s tremi leti postanejo izredno odporni proti davici, čeprav jih napade. To je posebna rasna imunost proti davici. Svoje naziranje opira Zimmerman na dejstvo, da žive otroci iz Evrope priseljenih staršev v enakem podnebnju, ob enaki hrani in ob enakih pogojih, kakor domači, pa so vendar tisočkrat bolj podvrženi davici kakor otroci domačinov.

V PESMARICI "AMERIŠKA SLOVENSKA LIRA"

so vključene sledede slovenske pesmi:

1. Podkonica — moški zbor s bariton samospevom
2. Prožrav — moški zbor
3. Lahko noč — moški zbor
4. Otočki zvon — mešani zbor
5. Pomladnska — mešani zbor, s bariton samospevom
6. Lira I. — za solo speve, moški in mešani zbor
7. Lira II. — za mešani zbor
8. Atlantski odmevi — za moški in ženski zbor, s bariton samospevom
9. Kantata iz psalma 126 — moški zbor
10. Soči — za samospeve, mešani zbor in spremljevanjem glasovira
11. Psalm 29 — za samospeve, mešani zbor in spremljevanje glasovira ali orgel

CENA SAMO 50 centov KOMAD

To so koncertne pesmi za moške in mešane zore, katere je uglasbil in v samozalčbi izdal MA-TEJ L. HOLMAR, organist in pevovodja pri sv. Vidu, Cleveland, Ohio, 1923.

Naročite to zbirko pri: KNJIGARNI SLOVENIC PUBL. COMPANY 216 West 18th Street New York 11, N. Y.

Molitveniki

v krasni vezavi importirani iz starega kraja še pred vojno... Ko zaloga poide, je ne bo mogoče nadomestiti do konca vojne.

Slovenic Publishing Company 216 W. 18th St., New York 11

NAJVEČJA AMERIŠKA KNJIZNICA

Public Library, državna knjižnica v New Yorku, je nastala z združitvijo več velikih knjižnic. V začetku je štela 21 oddelkov, potem so jih pa ustanovili še 39. Stroški so znašali 5.200.000 dolarjev in ta denar je dal na razpolago znani mečen Andrew Carnegie. Sedaj ima ta knjižnica blizu 70 oddelkov. Opremljena je bila in tudi vzdržuje se večinoma s prispevki dobrotnikov.

Glavno poslopje knjižnice je na Peti Avnue in 42. cesti, zgrajeno v renesančnem slogu in njena oprema je višek moderne tehnike. Glavna čitalnica je ogromna dvorana dolga 92, široka 24 in visoka 17 metrov. V nji je 768 sedežev in 25 tisoč knjig — slovarjev, enciklopedij, splošno literaturo, filozofije, umetnosti, zgodovine itd. V glavnem poslopiju so orientalski oddelki, ki štejejo 40.000 knjig in rokopisov, slovanski 50.000 in hebrejski 40.000 knjig. Zbirka slik in starih inškrptov obsega nad 100.000 komadov in njena vrednost je ogromna. V oddelku za siepee je 20.000 knjig in nad 6000 skladb.

V tehničnem oddelku je edinstvena zbirka patentnih spisov v vseh jezikih iz vsih držav. V novinskem oddelku so raz-

stavljene najvažnejši listi v ga sveta. V otroški knjižnici je nad 400.000 knjig. strogo zastrazeni dvorani redki originali, med njimi Gutenbergovo sveto pismo, vardalsko Sveto pismo iz let 1535, Tyndalov Pntateuch iz 1530 itd.

Newyorkška državna knjižnica šteje zljaj okrog 3.500.000 knjig in rokopisov. Več milijonov ljudi pride vsako leto v njo čitat ali izposojati si knjige.

Dr. Beneš v Alžiru

Čehoslovaški predsednik dr. Edvard Beneš se je na potu iz Moskve v London vstavil v Alžiru ter rekel, da spada čehoslovaško-ruska pogodba v splošni sistem varnosti in da je za evropski mir potrebna močna Francija.

ZA SKLEPNIH MIŠICAH

DOBITE PAIN-EXPELLER

Od leta 1867... Zanesljiv liniment za družino

PRIPOROČLJIVO BOŽIČNO DARILO

The New Modern Encyclopedia

22,000 Razlag . . . 1,100 Slik

Najnovjša svetovna Encyklopedia, v kateri more vsakdo kakoršnega koli poklica najti razlage vsake besede spadajoče v njegovo stroko.

Cena sedaj \$4.— (Poštulina in zavarovalnina plačana.)

Knjiga vsebuje 1176 strani in je okusno v platno vezana. — Skoro neverjetno je, da je mogoče tako najpopolnejšo knjigo dobiti za tako zmerno ceno.

Knjigarna Slovenic Publishing Company 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

TO KNJIGO BI MORAL IMETI TUDI VSAK DIJAK NA RAZPOLAGO

SEDAJ LAHKO DOBITE LASTNOROČNO PODPISANI KNJIGI

pisatelja Louis Adamič-a

ZA CENO \$2.50 ZA ZVEZEK

"Two Way Passage"

V tej knjigi, ki je zbudila pozornost vsega ameriškega naroda, da je pisatelj navet, kako bi bilo mogoče po sedanjih vojnih pomagati evropskim narodom. Iz vseh evropskih držav, tudi iz Jugoslavije, so prišli naseljeni v Ameriko in pomagali postaviti najbolj napredno in najbogatejšo državo na svetu. Sedaj je prišel čas, da Združene države pomagajo narodom, ki so jim pomagali do njihovega sijaja in moči. Pot na dve strani — kakor bi se mogel vsak knjige prestaviti iz angleščine — je jako zanimiva knjiga in jo priporočamo vsakemu, ki razume angleško.

"What's Your Name"

"Človeški odgovori na vprašanje, ki se tiče ureče milijonov. . . Čitanje te knjige je bogato plačano. — Tako se je izrazil veliki ameriški dnevnik o tej knjigi.

Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona

Pošiljam Money Order za \$..... za lastnoročno podpisano (1) knjigo (1):
Moje ime
St., ulica ali Box St.
Mesto in država

"Glas Naroda"

216 W. 18th STREET NEW YORK 11, N. Y.